

Ι Σ Π Α Ν Ι Α

Ἄλλὰ τὸ περιεργότερον προνόμιον τῆς μητροπόλεως τῆς Σεβίλλης εἶνε ὁ λεγόμενος χορὸς *de los seises*. γινόμενος καθε ἑσπέραν, περὶ τὸ λυκόφως, ἐπὶ ὁκτὼ συνεχεῖς ἡμέρας, μετὰ τὴν ἑσπέρην τοῦ *Corpus Domini*. Ἐπειδὴ ἤμην ἐν Σεβίλλῃ κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, ἐπῆγα νὰ τὸν ἴδω καὶ νομίζω ὅτι ἀξίζει νὰ περιγραφῇ.

Ἐξ ὧσων εἶχον ἀκούσει πρὶν, ἐνόμιζον ὅτι θὰ ἦτο τι σκανδαλωδῶς γελοῖον καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν ναὸν αἰσθανόμενος ἀγανάκτησιν διὰ τὴν βεβήλωσιν τοῦ ἱεροῦ χώρου.

Ὁ ναὸς ἦτο σκοτεινὸς καὶ μόνον ὁ μεσαῖος σηκὸς ἦτο φωτισμένος. Πλήθος γυναικῶν γονατισμένων κατεῖχε τὸν μεταξὺ τοῦ σηκοῦ καὶ τοῦ χοροστασίου χώρον. Ἰερεῖς τινὲς ἐκάθηντο δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τοῦ βωμοῦ. Ἐμπρὸς ἐπὶ τῆς κλίμακος ἠπλοῦτο μέγας τάπης. Δύο σειραὶ παιδίων ἀπὸ ὁκτὼ ἕως δώδεκα ἐτῶν, ἐνδεδυμένα ὡς ἱππῶται Ἰσπανοὶ τοῦ μεσαιῶνος, μὲ πῖλον πτερωτὸν καὶ λευκὰς περικνημίδας, ἦσαν παρατεταγμένα τὰ μὲν ἀπέναντι τῶν ἄλλων ἐμπροσθεν τοῦ βωμοῦ. Εἰς τι σημεῖον δοθὲν ὑπὸ τινος ἱερέως, γλυκεῖα μουσικὴ βιολίων διέκοψε τὴν βαθεῖαν σιγὴν τοῦ ναοῦ καὶ αἱ δύο σειραὶ τῶν παιδίων ἐκίνησαν μὲ βηματισμούς τετραχόρου, καὶ ἤρχισαν νὰ διαιρῶνται, νὰ περιπλέκωνται, νὰ διαλύωνται, νὰ συμπλέκωνται, μὲ χιλίους χαριεστάτους κύκλους, καὶ ἔπειτα ἐκ τοῦ στόματος πάντων συγχρόνως ἐξῆλθεν εὐγενὲς καὶ ἀρμονικὸν ᾄσμα, ὅπερ ἀντήχησεν εἰς τὸ σκότος τῆς εὐρείας μητροπόλεως ὡς ἡ φωνὴ χοροῦ ἀγγέλων, καὶ μετὰ τινα στιγμὴν ἤρχισαν νὰ συνοδεύωσι τὸν χορὸν καὶ τὸ ᾄσμα μὲ τὰ κρέμβαλα. Οὐδεμία θρησκευτικὴ τελετὴ μὲ συνεκίνησε ποτὲ ὅπως αὕτη.

Εἶνε ἀδύνατον νὰ περιγράψω τὴν ἐκ τῶν ἀπαλῶν ἐκείνων φωνῶν παραγομένην ἐντύπωσιν ὑπὸ τοὺς ἀπεράντους ἐκείνους θόλους, τὰ τρυφερά ἐκείνα πλάσματα εἰς τοὺς πόδας τοῦ τεραστίου ἐκείνου βωμοῦ, τὸν συνεσταλμένον καὶ οἰονεὶ ταπεινὸν ἐκείνον χορὸν, τὸ ἀρχαῖον ἐκεῖνο ἔθιμον, τὸ γονατισμένον ἐκεῖνο πλήθος, καὶ ὁλόγυρα τὸ σκότος ἐκεῖνο. Ἐξῆλθον τοῦ ναοῦ μὲ τὴν ψυχὴν μου ἐλαφρὰν καὶ γαληνισμένην ὡς νὰ εἶχον προσευχηθῇ.

Σχετικῶς μὲ τὸν χορὸν τοῦτον μοῦ διηγήθησαν ἐν ἀνέκδοτον ἀρκετὰ περίεργον. Πρὸ δύο αἰῶνων ἀρχιεπίσκοπός τις τῆς Σεβίλλης φρονῶν ὅτι μὲ τοὺς χοροὺς καὶ μὲ τὰ κρόταλα δὲν ἐδοξαζέτο ἀξιοπρεπῶς ὁ Θεός, ἀπηγόρευσε τὴν τελετὴν. Γενικὴ ἀναστάσις ἐπηκολούθησεν, ὁ λαὸς ἐξανέστη, οἱ κανονικοὶ διεμαρτυρήθησαν καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἠναγκάσθη νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Πάπα. Ὁ Πάπας περίεργος γενόμενος, ἠθέλησε νὰ ἴδῃ ἰδίᾳ ὁμᾶσι τὸν χορὸν διὰ νὰ κρίνῃ ἐν ἐπιγνώσει. Ἐνέδυσαν τὰ παιδιά ὡς ἱππῶτας, τὰ ἔφεραν εἰς Ρώμην, τὰ ὠδήγησαν εἰς τὸ Βατικανόν καὶ ἐκεῖ ἐνώπιον τῆς Αὐτοῦ Παναγιότητος ἐχόρευσαν καὶ ἔψαλαν. Ἡ Αὐτοῦ Παναγιότης ἐγέλασε, δὲν ἀπεδοκίμασε, θέλων δὲ νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς κανονικοὺς χωρὶς νὰ δυσχεράσῃ τὸν ἀρχιεπίσκοπον, διέταξεν ἵνα ὁ χορὸς ἐξακολουθήσῃ μέχρις οὗ φθαρῶσιν αἱ ἐνδυμασίαι, τὰς ὁποίας ἔφερον τὰ παιδιά, μεθ' ὃ ἡ τελετὴ θὰ ἐθωρεῖτο ὡς καταργηθεῖσα. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐγέλασεν ὑπὸ τοὺς μύστακας, ἐὰν εἶχε τοιοῦτους, καὶ οἱ κανονικοὶ ἐγέλασαν καὶ αὐτοί, ὥσανεὶ εἶχον ἐξυρεῖ ἤδη τὸν τρόπον νὰ ἐμπαίζουσιν τὸν ἀρχιεπίσκοπον καὶ τὸν Πάπαν. Καὶ τῶντοι κατ' ἔτος ἀνε- νέονεν μέρος τῶν ἐνδυμάτων τῶν παιδίων, εἰς τρόπον ὥστε οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ εἴπῃ ὅτι τὰ ἐνδύματα ἦσαν ἐντελῶς ἐφθαρμένα, ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος, αὐστηρότατος καὶ λεπτολόγος ἄνθρωπος,

ἐξηγῶν κατὰ γράμμα τὴν διαταγὴν τοῦ Πάπα, δὲν ἠδύνατο νὰ ἀντιστῇ εἰς τὴν ἐπαναλήψιν τῆς τελετῆς. Οὕτως ἐξηκολούθησαν νὰ χορεύουν, καὶ χορεύουν, καὶ θὰ χορεύουν μέχρις οὗ τοῦτο ἀρέσκει εἰς τοὺς κανονικοὺς καὶ εἰς τὸν Θεόν.

Ἐνῶ ἡτοιμαζόμεν νὰ ἐξέλθω τοῦ ναοῦ, εἰς ἱεροφύλαξ μοῦ ἐνευσε, μὲ ὠδήγησεν ὀπίσθεν τοῦ χοροστασίου καὶ μοῦ ἐδείξε μίαν πλάκα τοῦ δαπέδου, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀνέγνωσα ἐπιγραφὴν τινά, ἥτις ἔκαμε τὴν καρδίαν μου νὰ ἀνασκιρτήσῃ.

ὑπὸ τὴν πλάκα ἐκείνην εἶνε θαμμένα τὰ ὅσθα τοῦ Φερδινάνδου Κολόμβου, υἱοῦ τοῦ Χριστοφόρου, γεννηθέντος ἐν Κερδύβῃ καὶ ἀποθανόντος ἐν Σεβίλλῃ τῇ 12 Ἰουλίου 1536, ἐν ἡλικίᾳ πενήντα ἐτῶν. ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ἀναγινώσκονται λατινικὰ τινὰ δίστιχα σημαίνοντα τὰ ἑξῆς :

«Πρὸς τί ἐὰν ἐβρέξα διὰ τῶν ἰδρώτων μου τὸ σὺμπαν ὁλό- κληρον, ἐὰν διέτρεξα τρεῖς τὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου ἀνακλυ- »φθέντα νέον κόσμον, ἐὰν ἐξωράισα τὰς ὄχθας τοῦ ἡσυχου »Βαίτιος καὶ ἐπροτίμησα τοῦ πλοῦτος τὴν ἀπλὴν καλαισθη- »σίαν μου διὰ νὰ συνάξω περὶ σὲ τὰς θεότητας τῆς πηγῆς »τῆς Κασταλίας καὶ νὰ σοὶ προσφέρω τοὺς θησαυροὺς, τοὺς »συλλεγέντας ἤδη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου, ἀφοῦ σύ, διερχόμενος »ἐν σιγῇ πρὸ τοῦ λίθου τούτου, δὲν ἀποτείνεις οὔτε ἓνα χιρι- »τισμὸν πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πρὸς ἐμέ μίαν μικρὰν ἀνά- μνησιν ;»

Ὁ ἱεροφύλαξ γινώσκων περισσότερα ἐμοῦ, μοὶ ἐξήγησε τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην. Ὁ Φερδινάνδος Κολόμβος ὑπῆρξε, νεώ- τатος, ἀκόλουθος τῆς Ἰσθβέλλας τῆς Καθολικῆς καὶ τοῦ πρίγκιπος Δὸν Ἰωάννου. Ἐταξείδευεν εἰς τὰς Ἰνδίας μετὰ τοῦ πατρὸς του καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του, τοῦ ναυάρχου Δὸν Διέγου, ἠκολούθησε τὸν αὐτοκράτορα Κάρολον Ε' εἰς τὰς ἐκστρα- τείας του, ἐπεχείρησεν ἄλλα ταξείδια εἰς τὴν Ἀσίαν, τὴν Ἀφρικὴν καὶ τὴν Ἀμερικὴν, πανταχοῦ δὲ συνέλεξε δι' ἀπεί- ρων φροντίδων καὶ μεγίστων δαπανῶν πολυτιμώτατα βι- βλία, δι' ὧν κατήρτισε βιβλιοθήκην, ἥτις μετὰ τὸν θάνατόν του, περιήλθεν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ καπιτολίου τῆς μητρο- πόλεως, καὶ σώζεται ἀκόμη ὑπὸ τὸν γνωστὸν τίτλον «Κολόμ- βειος Βιβλιοθήκη». Πρὶν ἀπαθάνῃ ἐγραψεν ὁ ἴδιος τὰ λατινικὰ δίστιχα, ἅτινα ἀναγινώσκονται ἐπὶ τῆς πλακῆς τοῦ τάφου του καὶ ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ταφῇ ἐν τῇ μητροπόλει.

Κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ βίου του, ἐζήτησεν ἀγ- γεῖον πλήρες τέφρας καὶ ἐσκόρπισεν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ προσώπου του προφέρον τὰς λέξεις τῆς Ἀγίας γραφῆς : *Memneto homo quia pulvis es*, ἔψαλε τὸ *Te Deum*, ἐμειδίασε καὶ ἐξέπνευσε μὲ τὴν γαλήνην ἁγίου.

Πάρχυτα μὲ κατέλαβεν ἡ ἐπιθυμία νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν βι- βλιοθήκην καὶ ἐξῆλθον τοῦ ναοῦ.

Εἰς ξεναγὸς μὲ ἐσταμάτησεν εἰς τὸ κατώφλιον διὰ νὰ μὲ ἐρωτήσῃ ἐὰν εἶχον ἰδῇ τὸ *Patio de los Naranjos* (τὸ Προ- αῦλιον τῶν Πορτοκαλεῶν), τῷ ἀπῆντησα ὅχι καὶ ἀνέλαβε νὰ μὲ ὠδηγήσῃ. Τὸ προαῦλιον τῶν πορτοκαλεῶν κεῖται πρὸς βορ- ρὰν τῆς μητροπόλεως, περιβάλλεται δὲ ὑπὸ ὑψηλοῦ τείχους μετ' ἐπαλλέων. Ἐν τῷ μέσῳ ἐγείρεται μίᾳ κρήνη, περικυ- κλουμένη ὑπὸ δάσους πορτοκαλεῶν.

Πλησίον τοῦ τείχους κεῖται μαρμάρινος ἄμβων, ἀπὸ τοῦ ὁποίου, ὡς λέγει ἡ παράδοσις, ἐκήρυττε τὸν λόγον ὁ ἅγιος Βικέντιος Φερρέρος.

Ἐπὶ τοῦ προαυλίου τούτου, ὅπερ εἶνε εὐρύτατον, ἔκειτο τὸ παλαιὸν τσαμίον, ὅπερ πιστεύεται, ὅτι ἐκτίσθη περὶ τὰ τέλη τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος. Σήμερον οὐδὲν ἔχνος αὐτοῦ σώζεται.

ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν πορτοκαλιῶν, παρὰ τὸ χεῖλος τῆς λεκάνης τῆς κρήνης, ἔρχονται νὰ ἀναπνεύσουν ὀλίγην ἑρπύνην οἱ ἀγαθοὶ Σεβίλλιανοὶ κατὰ τὰς καυστικὰς ὥρας τοῦ θέρους. Πρὸς ἀνάμνησιν δὲ τοῦ τερπνοῦ παραδείσου τοῦ Μωάμεθ δὲν ὑπολείπεται ἄλλο ἢ ἡ ὁροσερὰ γλῶσσά καὶ ἡ βαλσαμώδης αὔρα καὶ ἀπὸ καπνοῦ καμμῖα ὥραια κόρη μὲ μεγάλους ὀφθαλμούς, τοὺς ὑποίους σοῦ ἐκτοξεύει διερχομένη διὰ μέσου τῶν μακρινῶν δένδρων.

Ἡ περιώνυμος Γιάλδα, τῆς μητροπόλεως τῆς Σεβίλλης, εἶνε ἀρχαῖος ἀραβικὸς πύργος, ἀνεγερθεὶς, ὡς βεβαίως, ἐν ἔτει γιλιιστῶ, ἐπὶ τῇ βῆσει σχεδίου τοῦ ἀρχιτέκτονος Γκαθέρ. Ἐφευρέτου τῆς ἀλγέβρας, τροποποιηθεὶς κατὰ τὸ ἀνώτατον μέρος μετὰ τὴν νέαν κατὰκτησιν καὶ μεταβληθεὶς οὕτω εἰς χριστιανικὸν κωδωνοστάσιον, μένει ὅμως παντοτε ἀραβικὸς τὴν ὄψιν καὶ εἶνε πάντοτε περισσότερον ὑπερήφανος διὰ τὴν ἐκλείψασαν σημαίαν τῶν ἡττηθέντων ἢ διὰ τὸν ἐκ νέου ἐπ' αὐτοῦ τεθέντα σταυρὸν ὑπὸ τῶν νικητῶν.

Εἶνε μνημεῖον παρὰ γόνυ νέαν ὅλως αἰσθησιν. Σὲ καμνεὶ νὰ μειδίῃ. Εἶνε μέγιστον καὶ ἐπιβλητικὸν ὡς πυραμὶς αἰγυπτιακή, ἐνταυτῷ δὲ χαρίεν καὶ κομψὸν ὡς σκιάς κήπου.

Ὁ πύργος οὗτος εἶνε πλινθόκτιστος, τετράγωνος, μὲ ὥραιότατον ροδίνον χρωματισμόν, γυμνὸς μέχρις ὀριζήσαντος ὕψους, ἐκείθεν δὲ καὶ ἄνω στολισμένος μὲ ἀραβικὰ παρχυράκια διπλὰ, οἷον ἐκ τύχης ἔδω καὶ ἐκεῖ ἐγκατεσπαρμένα, μὲ μικροὺς ἐξώστας, παρέχοντας τερπνότερον θέαμα.

Ἐπὶ τῆς ὀροφῆς, ὅπου τὸ πάλαι ὑπῆρχε ποικιλόχρους στέγη, ἐφ' ἧς ἀνυψοῦτο σιδηροῦς στύλος, ὑποβαστάζων τέσσαρας ὑπερμεγέθεις σφαίρας χρυσαῖς, ἐγείρεται τὸ χριστιανικὸν κωδωνοστάσιον, συγκείμενον ἐκ τριῶν ὀροφῶν, ἐξ ὧν ἡ πρώτη κατέχεται ὑπὸ τῶν κωδῶνων, ἡ δευτέρα περιβάλλεται ὑπὸ κιγκλιωτοῦ περιζώματος καὶ ἡ τρίτη ὑψοῦται ἐν σχήματι θόλου, ἐπὶ τοῦ ὅποιου περιστρέφεται δίκην ἀνεμοδείκτου κολοσσικὸν ἄγαλμα ἐξ ὀρειχάλκου ἐπιχρυσωμένου, παριστάνον τὴν Πίστιν, κρατοῦσαν εἰς τὴν μίαν χεῖρα φοῖνικα καὶ εἰς τὴν ἄλλην σημαίαν. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο εἶνε ὁρατὸν ἐκ μεγάλης ἀπὸ τῆς Σεβίλλης ἀποστάσεως, ὅταν δὲ τὸ κτυπῇ ὁ ἥλιος ἀκτινοβολεῖ ὡς ἐν παμμέγιστον ρουμπίνι, ἐμπεπηγμένον εἰς τὸ στέμμα Τιτάνος βασιλείας, δεσπόζοντος ὅλης τῆς ἀνδραλυσιακῆς κοιλάδος.

Ἀνῆλθον μέχρι τῆς κορυφῆς, ἐκεῖ δὲ ἡ ἀμειβή μου διὰ τὸν κόπον τῆς ἀνάοδος ὑπῆρξε πλουσία. Ἡ Σεβίλλη, κατάλευκος ὡς νὰ ἦτο ὅλη ἀπὸ μάρμαρον, περικυκλωμένη ἀπὸ κήπους, δάση καὶ δειροστοιχίας, ἐν τῷ μέσῳ πεδιάδος πλήρους ἐπανυλίων, ἐκτείνεται ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμούς σας ἐν ὅλῃ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ τῆς ἀντολικῆς αὐτῆς ὠραιότητος. Ὁ Γουδαλκιβίρος, γεμάτος πλοῖα, τὴν διασχίζει καὶ τὴν περιβάλλει δι' εὐρυτάτης καμπύλης. Ἐδῶ ὁ Πύργος τοῦ Χρυσοῦ διαγράφει τὰς κορυφὰς γραμμὰς του ἐπὶ τῶν κυανῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ, ἐκεῖ τὸ Ἀλκαζάρ ἐπιδεικνύει τοὺς μεγαλοπρεπεῖς πύργους του, παρεκεῖ, ὑπεράνω τῶν στεγῶν τῶν οἰκιῶν, προβάλλουν πυκνὰ φυλλώματα δένδρων ἐκ τῶν κήπων τοῦ Μονπανσιέ. Τὸ βλέμμα εἰσδύει ἐντὸς τοῦ ἱπποδρόμου τῶν ταυρομαχιῶν, εἰς τοὺς κήπους τῶν πλατειῶν, εἰς τὰ patios τῶν οἰκιῶν, εἰς ὅλας τὰς ὁδοὺς, αἵτινες ἀπολήγουσιν περὶ τὴν μητρόπολιν. Μακρὰν φαίνονται τὰ χωρία τοῦ Σάντι-Πόντσε, τοῦ Ἀλγάβα καὶ ἄλλα, τὰ ὅποια ἀσπρίζουν εἰς τὰς κλιτύς τῶν λόφων.

Δεξιὰ τοῦ Γουδαλκιβίρου, τὸ μέγα προάστειον τοῦ Τριάνα. Ἀπὸ τὸ ἐν μέρος, εἰς μεγάλην ἀπόστασιν, αἱ ὁδοντωταὶ κορυφαὶ τῆς Σειρὰς Μορίνης, ἀπὸ τὸ ἀντίθετον μέρος, ἄλλα ὄρη μὲ ἀπείρους ἰσθαφεῖς κορυφὰς, καὶ ὑπεράνω τοῦ θαυμασίου τούτου πανοράματος ὁ καθαρώτερος, ὁ διαυγέστερος, ὁ μαγευτικώτερος οὐρανός, ὅστις ἐμειδισέ ποτε εἰς τὰ ὄμματα τοῦ ἀνθρώπου.

Κατελθὼν τῆς Γιάλδας, ἐπὶ γὰρ νὰ ἴδω τὴν Κολόμβειον βιβλιοθήκην, εὐρισκόμενὴν ἐντὸς ἀρχαίου τινὸς κτιρίου, πλησίον τοῦ Patio de los Naranjos. Ἀπὸ εἶδον μίαν συλλογὴν

ἀπὸ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων, καὶ πολύτιμὰ χειρόγραφα, ἐν τῶν ὅποιων ἀποδίδεται εἰς τὸν Ἀλφόνσον τὸν Σοφόν, ἐπιγραφόμενον: Το βιβλίον τοῦ Θησαυροῦ, γεγραμμένον δὲ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἰσπανικῇ γλώσσῃ, εἶδον — ἀψήσατέ με νὰ τὸ ἐπαναλάβω — εἶδον — ἐγὼ — μὲ ὕψους ὀφθαλμούς καὶ πῆζων διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὴν ἰσχυρῶς πολλομένην καρδίαν μου, εἶδον ἐν βιβλίῳ, μίαν πραγματείαν περὶ κοσμογραφίας καὶ ἀστρονομίας, λατινιστί, μὲ τὰ περιθώρια πλήρη σημειώσεων, γεγραμμένων διὰ τῆς χειρὸς τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου.

Ὁ Χριστόφορος Κολόμβος εἶχε σπουδάσει τὸ βιβλίον ἐκεῖνο, ὅταν συνελάμβανεν εἰς τὸν νοῦν τοῦ μέγα σχεδίου, εἶχεν ἀγρυπνήσει ἐπὶ τῶν σελίδων ἐκεῖνων, τὰς εἶχεν ἐγγίσει, ὥσως τὸ θεῖον μέτωπόν του, κατὰ τὰς κοπιώδεις ἐκείνας ἀγρυπνίας, εἶχε καταπέσει ἐνίοτε κατακοπὸν ἐπὶ τῶν περιγραμμένων ἐκείνων καὶ τὰς εἶχε βρέξει μὲ ἰδρώτα! Ἀνατριχίλατι τις ἐπὶ τῇ σκέψει ταύτῃ! Ἄλλο ἀκόμη! Εἶδον ἐγγράφον τι γεγραμμένον διὰ τῆς χειρὸς τοῦ Κολόμβου, ἐν τῷ ὅποιῳ εἶνε συνειληγμένα ὅλα αἱ προφητεῖαι τῶν ἀρχαίων ἱερῶν καὶ ἐθνικῶν συγγραφέων, αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὴν ἀνακάλυψιν κόσμου νέου. Διὰ τοῦ ἐγγράφου τούτου, ὡς φαίνεται, προσεπαθήσεν ὁ Κολόμβος νὰ πείσῃ τοὺς ἡγεμόνας τῆς Ἰσπανίας νὰ τῷ χορηγήσουν τὰ μέσα τῆς ἐπιχειρήσεώς του. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ὑπάρχει χωρίον τι ἐκ τῆς Μηδεας τοῦ Σενέκα λέγον: *Venient annis secula seris. quibus oceanus vincula rerum laxet, et ingens pateat tellus.* Ἐν τῷ βιβλίῳ δὲ τοῦ Σενέκα, ὅπερ ἐπίσης εὐρίσκεται ἐν τῇ Κολομβεῖῳ βιβλιοθήκῃ, παρὰ τὸ ἀνωτέρω χωρίον, ὑπάρχει ἡ ἐξῆς σημείωσις τοῦ υἱοῦ Φερδινάνδου: «ἡ προφητεία αὕτη ἐπληρώθη διὰ τοῦ πατρός μου, » τοῦ ναυάρχου Χριστοφόρου Κολόμβου, ἐν ἔτει 1492».

Οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπληρώθησαν δακρύων: θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἤμην μόνος διὰ νὰ ἀσπασθῶ τὰ βιβλία ἐκεῖνα, διὰ νὰ τὰ φυλλομετρήσω μέχρις οὗ νὰ κουρασθῶ, διὰ νὰ ἀποσπᾶσω μικρόν τι τεμάχιον καὶ νὰ τὸ πάρω μαζὶ μου, ὡς τι ἱερόν. Χριστόφορος Κολόμβος! Εἶδον τὰ γραμματὰ σου! Ἠγγίσα τὰ φύλλα, τὰ ὅποια αὐτὸς ἠγγίσε! Τὸν ἠσθάνην τόσον πλησίον μου! Ἐξελθὼν τῆς βιβλιοθήκης, δὲν εἰξέυρω... εἰμποροῦσα νὰ ριθῶ μέσα εἰς τὰς φλόγας διὰ νὰ σώσω ἐν νήπιον, εἰμποροῦσα νὰ μείνω γυμνὸς διὰ νὰ βοηθῶ ἓνα πτωχόν, θὰ ἔκαμνον εὐχαρίστως μεγάλην τιμὰ θυσίαν. Ἠμην τόσον πλούσιος!

[Ἐπεται συνέχεια].

Π. Α. ΒΑΛΒΗΣ

ΠΟΛΥ ΠΛΟΥΣΙΑ

Χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ, ὅλον τὸ παρελθὸν τοῦ ἐπὶ νῆλθε στὸν νοῦν αἱ πρῶται φιλοφρονήσεις ποῦ ἀντήλλαξαν, ποῦ εἶχον κρυμμένη μέσα των μιὰ δειλὴ δειλὴ ὁμολογία, αἱ συμπώσεις ποῦ τοὺς ἔφεραν κοντὰ τὸν ἓνα στὸν ἄλλον εἰς τὸ κοτιγιὸν καὶ τὸ σουπέ, ἡ ματαιαὶς ποῦ ἔλλαξαν εἰς τὸ τρυφερὸ κατρκύλισμα τοῦ βάλς, ἡ ὁμιλία ἐκείνη τῶν ματιῶν, ὁμηλία ποῦ πάει ἴσα στὴν καρδιά. Καὶ τί γλυκειά, ἀνέκφραστη μέθη τὸν ἔπιασε τὴν ἡμέρα ποῦ ἐνόησε ὅτι ἡ Ἰουλιὰ ἀπεκρίνετο εἰς τὰ κισθήματά του, τὴν ἡμέρα ποῦ — ἀπλότης καὶ κοκεταρία μαζὺ — ἄφησε νὰ πέσῃ ἀπὸ τὸ στῆθος τῆς ἓνα τριαντάφυλλο γιὰ νὰ τὸ πάρῃ ἐκεῖνος.

Καὶ ὅλ' αὐτὰ τὰ ἔχασεν ἐξ αἰτίας του, ἀπὸ μεγάλην λεπτότητα καὶ ὀλίγον καὶ ὑπερηφάνειαν. Καὶ ὅμως ἡ εὐτυχία θὰ ἦταν ἐκεῖ γι' αὐτόν, ἐκεῖ εἰς τὴν ἀγάπην αὐτῆς τῆς κα-